

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. sausio 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema Europos Sąjungoje – Direktyva 2003/87/EB – 10a straipsnis – Pereinamojo laikotarpio taisyklės dėl suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo – 2013–2020 m. laikotarpis – Sprendimas 2011/278/ES – 3 straipsnio h punktas – Sąvoka „su procese išsiskiriančiomis šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“ – Šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išmetamos deginant nevisiškai oksiduotą anglį – Skystos atliekos – Netaikymas“

Byloje C-58/17

dėl 2017 m. sausio 24 d. *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. vasario 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

INEOS Köln GmbH

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. G. Fernlund, teisėjai A. Arabadjiev ir E. Regan (pranešėjas),
generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *INEOS Köln GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte S. Altenschmidt* ir A. Sitzer,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. C. Becker ir C. Zadra,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės (OL L 130, 2011, p. 1), 3 straipsnio h punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *INEOS Köln GmbH* (toliau – INEOS) ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika), atstovaujamos *Umweltbundesamt* (Federalinė aplinkos institucija), ginčą dėl to, kad atmetas INEOS prašymas dėl nemokamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų (toliau – apyvartiniai taršos leidimai) suteikimo, kiek tai susiję su šiltnamio efektą sukeliančios dujomis, išmetamomis deginant nevisiškai oksiduotą anglį, esančią skystose atliekose.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyvos 2003/87/EB ir 2009/29/EB

- 3 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), iš dalies pakeistos 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB (OL L 140, 2009, p. 63) (toliau – Direktyva 2003/87), 10a straipsnyje „Nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pereinamuoju laikotarpiu Bendrijos taisyklės“ nustatyta:

„1. Ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d. Komisija priima visai Bendrijai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemonės dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo <...>

<...>

Pirmoje pastraipoje nurodytomis priemonėmis kiek įmanoma apibrėžiami visos Bendrijos *ex ante* santykiniai taršos rodikliai siekiant užtikrinti, kad leidimai būtų skirstomi skatinant mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas bei naudoti efektyviai energiją vartojančias technologijas, atsižvelgiant į efektyviausius metodus, pakaitalus, alternatyvius gamybos procesus, didelio naudingumo termofikaciją, veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų, biomasės naudojimą ir anglies dioksido surinkimą, transportavimą bei saugojimą ten, kur yra tokie įrenginiai, ir kad nebūtų skatinama didinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų.

<...>

11. Laikantis 10b straipsnio, pagal šio straipsnio 4–7 dalis nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičius 2013 m. yra 80 % leidimų skaičiaus, nustatyto taikant 1 dalyje minėtas priemones, o vėliau, siekiant, kad 2027 m. nemokamų apyvartinių taršos leidimų visai nebūtų skiriama, nemokamai suteikiamų leidimų skaičius mažėja kiekvienais metais vienodomis dalimis, taigi 2020 m. suteikiama 30 % nemokamų apyvartinių taršos leidimų.

<...>“

- 4 Direktyvos 2009/29 23 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pereinamuoju laikotarpiu tvarka turėtų būti nustatyta suderintomis Bendrijos lygmens taisyklėmis („*ex ante* santykiniai taršos rodikliai“), kad Bendrijoje būtų kuo mažiau iškraipoma konkurencija. Tose taisyklėse reikėtų atsižvelgti į technologijas, kurios išmeta mažai CO₂ ir efektyviai vartoja energiją, pakaitalus, alternatyvius gamybos procesus, biomasės naudojimą, atsinaujinančiąją energiją ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų surinkimą bei saugojimą. Tokiomis taisyklėmis nereikėtų skatinti didinti emisijų kiekį <...> Remiantis šiomis suderintomis taisyklėmis, gali būti atsižvelgta ir į taršą, kuri sukeliamą naudojant degiąsias išmetamąsias dujas, kai šios išmetamosios dujos neišvengiamai išskiriamos pramoninių procesų metu. Šiuo požiūriu, remiantis taisyklėmis, gali būti numatyta suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų išmetamąsias dujas deginančių įrenginių arba įrenginių, kuriuose šios dujos susidaro, operatoriams. <...>“

Sprendimas 2011/278

- 5 Vadovaudamasi Direktyvos 2003/87 10a straipsniu Komisija Sprendime 2011/278 nustatė suderintus rodiklius, kuriais remdamosi valstybės narės kiekvienais metais turi nustatyti kiekvienam įrenginiui, esančiam jų teritorijoje, nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičių.
- 6 Šios sprendimo 1, 8, 12 ir 32 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) [Direktyvos 2003/87] 10a straipsnyje reikalaujama, kad visai Bendrijai taikomomis ir visiškai suderintomis įgyvendinimo priemonėmis dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo pagal galimybes būtų apibrėžiami *ex ante* santykiniai taršos rodikliai siekiant užtikrinti, kad apyvartiniai taršos leidimai būtų skirstomi skatinant mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bei naudoti efektyvaus energijos vartojimo technologijas, atsižvelgiant į efektyviausias technologijas, pakaitalus, alternatyvius gamybos procesus, didelio naudingumo bendrą šilumos ir elektros energijos gamybą (termifikaciją), veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų, biomasės naudojimą ir anglies dioksido surinkimą, transportavimą bei saugojimą ten, kur yra tokie įrenginiai, ir kad nebūtų skatinama didinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio; <...>

<...>

- (8) nustatydamą santykinų taršos rodiklių vertes Komisija kaip išeities tašką naudojo 2007 ir 2008 m. 10 % ŠESD atžvilgiu efektyviausių įrenginių, kurių duomenys buvo surinkti, išmetamųjų ŠESD kiekio aritmetinį vidurkį. Be to, vadovaudamasi [Direktyvos 2003/87] 10a straipsnio 1 dalimi ir remdamasi papildoma iš įvairių šaltinių gauta informacija bei specialiu tyrimu, kurio metu išanalizuota efektyviausios technologijos ir sumažinimo potencialas Europos ir tarptautiniu mastu, Komisija dėl kiekvieno sektoriaus [, kuriam I priede numatytas produkto santykinis taršos rodiklis, remdamasi iš kelių šaltinių gauta papildoma informacija ir specialiu tyrimu, kuriame analizuojamos efektyviausios technologijos ir mažinimo potencialas Europos ir tarptautiniu lygiu,] išnagrinėjo, ar nustatytieji išeities taškai pakankamai atspindi efektyviausias technologijas, pakaitalus, alternatyvius gamybos procesus, didelio naudingumo termifikaciją, veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų, biomasės naudojimą ir anglies dioksido surinkimą bei saugojimą ten, kur yra tokie įrenginiai. <...>

<...>

- (12) tais atvejais, kai produkto santykinio taršos rodiklio nustatyti neįmanoma, tačiau jį gaminant išmetamos ŠESD, dėl kurių gali būti suteikiami nemokami ATL, tie ATL suteikiami remiantis bendraisiais alternatyviais skaičiavimo metodais. Siekiant, kad bent tam tikrose gamybos procesų dalyse būtų išmetama kuo mažiau ŠESD ir sutaupoma kuo daugiau energijos, sukurta trijų alternatyvių skaičiavimo metodų hierarchija. Šilumos vartojimo procesams, kuriuose naudojamas išmatuojamas šilumnešis, taikomas šilumos santykinis taršos rodiklis. Kai vartojama neišmatuojama šiluma, taikomas kuro santykinis taršos rodiklis. <...> Proceso metu išsiskiriančių ŠESD atveju ATL turėtų būti suteikiami remiantis ankstesnio laikotarpio išmetamųjų ŠESD kiekiu. Siekiant užtikrinti, kad suteikiant nemokamus ATL dėl tokių ŠESD būtų pakankamai skatinama mažinti išmetamųjų ŠESD kiekį ir kad nebūtų skirtingai traktuojamos proceso metu išsiskiriančios ŠESD, dėl kurių nemokami ATL suteikiami remiantis ankstesnio laikotarpio išmetamųjų ŠESD kiekiu, ir tos ŠESD, dėl kurių nemokami ATL suteikiami remiantis produkto santykinio taršos rodikliu, nustatant nemokamų ATL skaičių, kiekvieno įrenginio ankstesnio laikotarpio veiklos lygis turėtų būti padauginamas iš 0,9700 koeficiento;

<...>

- (32) be to, nustatant produktų santykinius taršos rodiklius derėtų atsižvelgti į efektyvų energijos regeneravimą iš dujų atliekų ir su jų naudojimu susijusių išmetamųjų ŠESD kiekį. Todėl nustatant produktų, kuriuos gaminant susidaro dujų atliekos, santykinį taršos rodiklį vertes daugeliu atvejų atsižvelgta į anglies dioksido kiekį šiose dujų atliekose. Jei dujų atliekos iš gamybos proceso eksportuojamos už atitinkamo produkto santykinio taršos rodiklio sistemos ribų ir sudeginamos pagaminant šilumą, kuriai netaikomi I priede nustatyti procesai ir jų santykiniai taršos rodikliai, į susijusias išmetamąsias ŠESD turėtų būti atsižvelgiama skiriant papildomus ATL remiantis šilumos arba kuro santykiniais taršos rodikliais. Siekiant, kad taikant bendrą principą dėl elektros energijos gamybos nesuteikti jokių nemokamų ATL nebūtų be reikalo iškreipta pramonės įrenginiams tiekiamos elektros energijos rinkos konkurencija, ir atsižvelgiant į tai, kad anglies dioksido kaina įskaičiuota į elektros energijos kainą, derėtų nustatyti, kad tais atvejais, kai dujų atliekos iš gamybos proceso eksportuojamos už atitinkamo produkto santykinio taršos rodiklio sistemos ribų ir sudeginamos pagaminant elektros energiją, nebūtų suteikiama jokių papildomų ATL, išskyrus tuos, kurie yra susiję su dujų atliekose esančio anglies dioksido kiekiu ir yra įskaičiuoti į atitinkamo produkto santykinį taršos rodiklį.“

7 Sprendimo 2011/278 3 straipsnyje „Apibrėžtys“ nustatyta:

„Šiame sprendime vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

- h) su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusi įrenginio technologinio proceso dalis: <...> ŠESD, išmetamos deginant nevisiškai oksiduotą anglį, susidariusią vykdant toliau nurodytą rūšių veiklą, siekiant pagaminti išmatuojamos šilumos, neišmatuojamos šilumos arba elektros energijos, su sąlyga, kad atimamas išmetamųjų ŠESD kiekis, kuris būtų susidaręs deginant tokį gamtinių dujų kiekį, kuris lygus sudegintos nevisiškai oksiduotos anglies techniškai panaudojamos energijos kiekiui:

<...>

- iv) cheminė sintezė, kai reakcijoje dalyvauja anglies turintis metalas ir pagrindinė jos paskirtis nėra šilumos gamyba;

<...>“

- 8 Sprendimo 2011/278 6 straipsnyje „Dalijimas į įrenginio technologinio proceso dalis“ nurodyta:

„1. Taikydamos šį sprendimą valstybės narės kiekvieną įrenginį, atitinkantį nemokamo ATL suteikimo pagal [Direktyvos 2003/87] 10a straipsnį reikalavimus, prireikus padalija į vieną ar daugiau toliau išvardytų įrenginio technologinio proceso dalių:

- a) su produkto santykinio taršos rodikliu susijusią įrenginio technologinio proceso dalį;
- b) su šilumos santykinio taršos rodikliu susijusią įrenginio technologinio proceso dalį;
- c) su kuro santykinio taršos rodikliu susijusią įrenginio technologinio proceso dalį;
- d) su proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD susijusią įrenginio technologinio proceso dalį.

<...>“

- 9 Sprendimo 2011/278 10 straipsnyje „ATL suteikimas įrenginiams“ nustatyta:

„1. Remdamosi pagal 7 straipsnį surinktais duomenimis, valstybės narės pagal 2–8 dalis apskaičiuoja, kokį ATL skaičių jos kiekvienais metais nuo 2013 m. nemokamai suteiks kiekvienam esamam įrenginiui savo teritorijoje.

2. Kad galėtų tai apskaičiuoti, pirmiausia valstybės narės nustato preliminarų metinį kiekvienai įrenginio technologinio proceso daliai atskirai suteiktinų nemokamų ATL skaičių, kaip nurodyta toliau:

<...>

- b) ir:

<...>

- iii) preliminarus metinis įrenginio technologinio proceso daliai, susijusiai su proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD, konkrečiais metais suteiktinų nemokamų ATL skaičius atitinka ankstesnio laikotarpio su proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD susijusio veiklos lygio vertę, padaugintą iš 0,9700.“

Vokietijos teisė

- 10 2011 m. liepos 21 d. *Treibhausgas-Emissionshandelgesetz* (Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos įstatymas) (*BGBI.* 2011 I, p. 1475) 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad įrenginių eksploatuojantiems veiklos vykdytojams apyvartiniai taršos leidimai nemokamai suteikiami pagal principus, įtvirtintus Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje ir Sprendime 2011/278.
- 11 2011 m. rugsėjo 26 d. *Verordnung über die Zuteilung von Treibhausgas-Emissionsberechtigungen in der Handelsperiode 2013 bis 2020* (Nutarimas dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų suteikimo 2013–2020 m. prekybos laikotarpiu) (*BGBI.* I, p. 1921, toliau – *ZuV 2020*) 2 straipsnio 17 punkte sąvoka „dujų atliekos“ apibrėžiama taip:

„dujų mišinys, kuriame yra nevisiškai oksiduotos anglies kaip 29 punkto b papunktyje nurodytų procesų šalutinio produkto, todėl cheminio energijos kiekio pakanka, kad jis degtų savaime be papildomo kuro arba, maišant su kuru ir taip padidinus degimo šilumą, būtų reikšmingai padidintas bendras gaunamos energijos kiekis.“

- 12 Pagal *ZuV 2020* 2 straipsnio 29 punktą sąvoka „su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“ suformuluota taip:

„<...>

- b) anglies dioksidas, išmetamas už įrenginio, kuriam suteiktas leidimas ir kuris susijęs su produkto santykinio taršos rodikliu, sistemos ribų, kai vyksta kuris nors iš toliau nurodytų procesų:

<...>

- dd) cheminė sintezė, kai reakcijoje dalyvauja anglies turintis metalas ir pagrindinė jos paskirtis nėra šilumos gamyba;

<...>

- c) šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išmetamos deginant nevisiškai oksiduotą anglį, susidariusią per b punkte nurodytus procesus ir naudojamą pagaminti tam tikram kiekiui išmatuojamos šilumos, neišmatuojamos šilumos arba elektros energijos, jei atimamas išmetamųjų ŠESD kiekis, kuris būtų susidaręs deginant tokių gamtinių dujų kiekį, kuris atitinka nevisiškai oksiduotos anglies techniškai panaudojamos energijos kiekį.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 13 INEOS eksploatuoja naftos chemijos pramonės kompleksą, kurį sudaro daug organinių cheminių medžiagų gamybos įrenginių ir kuriam priklauso pramoninė šiluminė jėgainė. Iš šios jėgainės kompleksui tiekiamas garas, generuojamas joje deginant, be kita ko, skystas ir dujų atliekas, daugiausia susidarancias kaip šio komplekso cheminiuose gamybos įrenginiuose vykstančių gamybos procesų šalutinis produktas.
- 14 2012 m. sausio 23 d. INEOS *Deutsche Emissionshandelsstelle* (Vokietijos apyvartinių taršos leidimų prekybos tarnyba, toliau – *DEHSt*) pateikė paraišką suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų 2013–2020 m. prekybos laikotarpiu pagal Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos įstatymo 9 straipsnio 1 dalį. Ši paraiška apėmė, be kita ko, įrenginio technologinio proceso dalį, susijusią su procese išsiskiriančiomis ŠESD, išmetamomis deginant nevisiškai oksiduotą anglį, kuri susidaro per cheminės sintezės procesą, kai reakcijoje dalyvauja anglies turintis metalas, kurio pagrindinė paskirtis vis dėlto nėra šilumos gamyba.
- 15 2014 m. vasario 19 d. sprendimu *DEHSt* atsisakė suteikti nemokamų leidimų dėl skystų atliekų deginimo procese išsiskiriančių ŠESD, motyvuodama tuo, kad *ZuV 2020* 2 straipsnio 29 punkto c papunktyje įtvirtinta nuostata taikoma tik dujų atliekoms.
- 16 2015 m. rugsėjo 14 d. sprendimu *DEHSt* atmetė dėl pirmiau minėto sprendimo INEOS pateiktą pretenziją pateikdama iš esmės tuos pačius motyvus.
- 17 2015 m. rugsėjo 29 d. INEOS padavė *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija) skundą dėl minėtų sprendimų; skunde, be kita ko, nurodė, kad nei *ZuV 2020* 2 straipsnio 29 punkto c papunktyje, nei Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punkte neminima jokia – kieta, skysta ar dujinė – nevisiškai oksiduotos anglies turinčio metalo agregatinė būseną ir kad nėra jokio pagrindo daryti prielaidos dėl šių nuostatų taikymo tik dujų atliekoms, kaip jos apibrėžtos *ZuV 2020* 2 straipsnio 17 punkte. Toks apribojimas neišplaukia ir iš nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų turinio ir tikslo. Siekiant tvaraus išteklių valdymo, tiek skystos atliekos, tiek dujų atliekos turėtų būti naudojamos energijai gaminti, užuot tiesiog būtų išleistos ar sudegintos.

- 18 *DEHSt* teigimu, priešingai, iš Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalies trečios pastraipos pirmo sakinio ir 23 konstatuojamosios dalies matyti, kad teisė gauti nemokamų apyvartinių taršos leidimų susijusi tik su šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, išmetamomis deginant nevisiškai oksiduotą anglį, esančią dujų atliekose.
- 19 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar tik deginant nevisiškai oksiduotą anglį, esančią dujų atliekose, suteikiama galimybė gauti nemokamų apyvartinių taršos leidimų.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Sprendimą 2011/278 <...> reikia aiškinti taip, kad „su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 3 straipsnio h punktą, reiškia, jog nevisiškai oksiduota anglis yra dujinės būsenos, o gal ši nuostata taikoma ir skystos būsenos nevisiškai oksiduotai angliai?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 21 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias sąvoka „su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“, kaip ji suprantama pagal šį punktą, neapima šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų deginant nevisiškai oksiduotą skystos būsenos anglį.
- 22 Siekiant išnagrinėti šį klausimą visų pirma reikia priminti, kad Direktyva 2003/87 siekiama nustatyti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, kuria siekiama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją į atmosferą tiek, kad ji būtų tokio lygio, jog pavojingas antropogeninis poveikis nesutrikdytų klimato sistemos, ir kurios galutinis tikslas yra aplinkos apsauga (žr., be kita ko, 2017 m. kovo 8 d. Sprendimo *ArcelorMittal Rodange ir Schifflange*, C-321/15, EU:C:2017:179, 24 punktą).
- 23 Ši sistema grindžiama ekonomine logika, pagal kurią visi jos dalyviai skatinami išmesti mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų, nei jie turi teisę pagal pirma suteiktus leidimus, kad galėtų juos perleisti kitiems dalyviams, kurių išmetamų ŠESD kiekis viršija jiems suteiktų leidimų skaičių (žr., be kita ko, 2017 m. kovo 8 d. *ArcelorMittal Rodange ir Schifflange*, C-321/15, EU:C:2017:179, 22 punktą).
- 24 Taigi Direktyva 2003/87 siekiama ekonomiškai efektyviai iki 2020 m. bendrą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį Europos Sąjungoje sumažinti bent 20 %, palyginti su 1990 m. lygiu (2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *E.ON Kraftwerke*, C-461/15, EU:C:2016:648, 23 punktas).
- 25 Šiuo tikslu Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje numatyta, kad tam tikrų veiklos sektorių įrenginiams suteikiami nemokami apyvartiniai taršos leidimai, kurių skaičius pagal šios nuostatos 11 dalį 2013–2020 m. laikotarpiu laipsniškai mažinamas, siekiant, kad 2027 m. šių nemokamų apyvartinių taršos leidimų visai nebūtų skiriama (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *E.ON Kraftwerke*, C-461/15, EU:C:2016:648, 24 punktą ir 2016 m. spalio 26 d. Sprendimo *Yara Suomi ir kt.*, C-506/14, EU:C:2016:799, 46 punktą).
- 26 Vadovaudamasi Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalimi Komisija Sprendimu 2011/278 priėmė visai Sąjungai taikomas suderintas taisykles dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo. Šios suderintos taisyklės išsamiau apibrėžia esminį reikalavimą kuo mažiau iškraipyti konkurenciją vidaus rinkoje (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *DK Recycling ir Roheisen / Komisija*, C-540/14 P, EU:C:2016:469, 53 punktas).

- 27 Iš minėto 10a straipsnio 2 dalies matyti, kad šiuo tikslu Komisija nustato atskirų sektorių ar jų pošakių santykinius taršos rodiklius (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimą *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 60 punktą).
- 28 Kaip išplaukia iš Sprendimo 2011/278 10 straipsnio 1 ir 2 dalių, daugindamos šiuos santykinius taršos rodiklius iš kiekvienos ankstesnės įrenginio technologinio proceso dalies veiklos apimtys, valstybės narės apskaičiuoja preliminarų metinį suteiktinų nemokamų leidimų skaičių. Tuo tikslu jos pagal to sprendimo 6 straipsnį privalo atskirti įrenginio technologinio proceso dalis, atsižvelgdamos į jų veiklą, kad būtų galima nustatyti, ar reikia taikyti „produkto“, „šilumos“, „kuro santykinį taršos rodiklį“ ar specialų „per įrenginio technologinio proceso dalį išsiskiriančios emisijos“ koeficientą (2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 61 punktą).
- 29 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad Sprendimo 2011/278 3 straipsnyje įtvirtintos su produkto, šilumos, kuro santykiniais taršos rodikliais ir su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusių įrenginio technologinio proceso dalių apibrėžtys negali būti pakeičiamos viena kita (2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 62 punktą).
- 30 Kaip matyti iš Sprendimo 2011/278 12 konstatuojamosios dalies, tik tais atvejais, kai produkto santykinio taršos rodiklio nustatyti neįmanoma, tačiau jį gaminant išmetama šiltnamio efektą sukeliančių dujų, dėl kurių gali būti suteikti nemokami apyvartiniai taršos leidimai, šie leidimai suteikiami remiantis vadinamaisiais trimis „alternatyviais“ skaičiavimo metodais, kurių hierarchinė tvarka nustatyta, siekiant, kad bent per tam tikras gamybos procesų dalis būtų išmetama kuo mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir sutaupoma kuo daugiau energijos (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 67 ir 68 punktą).
- 31 Be to, kalbant apie kvalifikavimą kaip „su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusios įrenginio technologinio proceso dalies“, reikia pažymėti, kad tik tam tikrų rūšių konkreti emisija, nurodyta to paties sprendimo 3 straipsnio h punkto i–vi punktuose, leidžia taip kvalifikuoti (2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 66 punktą).
- 32 Nagrinėjamu atveju būtina nustatyti, ar į šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetamas deginant nevisiškai oksiduotą anglį, esančią skystose atliekose, gali būti atsižvelgiama kaip į per procesą išsiskiriančias šiltnamio efektą sukeliančias dujas, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punkto iv papunktį, siekiant pagal minėto sprendimo 10 straipsnį suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų.
- 33 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punkto iv papunktyje sąvoka „su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“ apibrėžiama kaip „<...> ŠESD, išmetamos deginant nevisiškai oksiduotą anglį, susidariusią [dėl] <...> cheminės sintezės, kai reakcijoje dalyvauja anglies turintis metalas ir pagrindinė jos paskirtis nėra šilumos gamyba“, „su sąlyga, kad atimamas išmetamųjų ŠESD kiekis, kuris būtų susidaręs deginant tokį gamtinių dujų kiekį, kuris lygus sudegintos nevisiškai oksiduotos anglies techniškai panaudojamos energijos kiekiui“.
- 34 Kaip teisingai pažymi Vokietijos vyriausybė ir Komisija, minėtoje formuluotėje nėra jokios reikšmingos nuorodos dėl to, kokios agregatinės būsenos turi būti šioje nuostatoje nurodyta „nevisiškai oksiduota anglis“, kad į ŠESD, išmetamas deginant tokią anglį, būtų galima atsižvelgti kaip į procese išsiskiriančias ŠESD, siekiant suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų.
- 35 Tokiomis aplinkybėmis remiantis suformuota jurisprudencija reikia atsižvelgti į bendrą Direktyvos 2003/87 ir Sprendimo 2011/278 struktūrą ir šiais aktais siekiamus tikslus (pagal analogiją žr., be kita ko, 2013 m. birželio 27 d. Sprendimo *Malaysia Dairy Industries*, C-320/12, EU:C:2013:435, 26 punktą ir 2015 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Tecom Mican ir Arias Domínguez*, C-223/14, EU:C:2015:744, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 36 Pirma, dėl bendros Direktyvos 2003/87 ir Sprendimo 2011/278 struktūros visų pirma reikia konstatuoti, kad atsižvelgimas į šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetamas deginant nevisiškai oksiduotą anglį, yra, kaip matyti iš šio sprendimo 25–31 punktų, specialios tvarkos sudedamoji dalis dėl dviejų aspektų, nes, viena vertus, atsižvelgiama dėl to, kad būtų taikomos pereinamojo laikotarpio taisyklės, susijusios su nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimu, ir, kita vertus, remiantis galutiniu vadinamuoju „alternatyviu“ skaičiavimo metodu, t. y. procese išsiskiriančių ŠESD reguliavimu. Tuo remiantis darytina išvada, kad Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punkto iv papunktis negali būti aiškinamas plačiai (pagal analogiją žr. 2016 m. balandžio 7 d. Sprendimą *Holcim (Rumunija) / Komisija*, C-556/14 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:207, 48 punktas).
- 37 Be to, reikia pažymėti, kad tiek Direktyvoje 2003/87, būtent jos 10a straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje, ir Direktyvos 2009/29 23 konstatuojamojoje dalyje, tiek Sprendime 2011/278, visų pirma, jo 1, 8 ir 32 konstatuojamosiose dalyse, kiek tai susiję vien su dujų atliekomis, daroma nuoroda tik į veiksmingą energijos gavybą kaip į tikslą, kurio siekiama nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo taisyklėmis.
- 38 Šiuo klausimu iš tų pačių nuostatų matyti, kad, priešingai, nei teigia INEOS, minėto tikslo siekiama atsižvelgiant į nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimą ne tik dėl elektros energijos, pagamintos iš dujų atliekų, bet apskritai dėl visų produktų ir procesų, galinčių suteikti teisę gauti tokius leidimus.
- 39 Teisingumo Teismas jau konstatavo, kad nustatant produktų santykinį taršos rodiklius derėtų atsižvelgti į veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų ir su jų naudojimu susijusių išmetamųjų ŠESD kiekį ir kad šiuo tikslu nustatant produktų, kuriuos gaminant susidaro dujų atliekų, santykinį taršos rodiklį vertes daugeliu atvejų buvo atsižvelgta į anglies dioksido kiekį šiose dujų atliekose (2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 48 punktas ir 2016 m. spalio 26 d. Sprendimo *Yara Suomi ir kt.*, C-506/14, EU:C:2016:799, 40 punktas).
- 40 Be to, reikia pažymėti, kad tiek 2011 m. balandžio 14 d. ir birželio 29 d. dokumente „Guidance Document n° 2 on the harmonized free allocation methodology for the ES-ETS post 2012 (Guidance on allocation methodologies)“ (Gairės Nr. 2 dėl suderinto nemokamų leidimų paskirstymo metodo Europos Sąjungoje po 2012 m. (Paskirstymo metodikos gairės)) (22 p.), tiek 2011 m. balandžio 14 d. ir rugsėjo 6 d. dokumente „Guidance Document n° 8 on the harmonized free allocation methodology for the ES-ETS post 2012 – Waste gases and process emissions sub-installation“ (Gairės Nr. 8 dėl suderinto nemokamų leidimų paskirstymo metodo Europos Sąjungoje po 2012 m. – Dujų atliekos ir su procese išsiskiriančiomis ŠESD susijusi įrenginio technologinio proceso dalis) (p. 4–6), kurie paskelbti Komisijos interneto svetainėje, aptariamos tik šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išmetamos deginant nevisiškai oksiduotą anglį, esančią dujų atliekose.
- 41 Nors šie dokumentai teisiškai neprivalomi, juose yra papildomos informacijos, kuri padeda geriau suprasti bendrą Direktyvos 2003/87 ir Sprendimo 2011/278 struktūrą (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 105 ir 112 punktus).
- 42 Reikia konstatuoti, kad nei Direktyvos 2003/87, nei Sprendimo 2011/278 nuostatose vis dėlto nėra nuorodos į veiksmingą energijos gaminimą, kiek tai susiję su skystų atliekų, esančių nevisiškai oksiduotoje anglyje, panaudojimu.
- 43 Antra, dėl šiais teisės aktais siekiamų tikslų reikia pažymėti, kad Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalimi ir Sprendimu 2011/278, atsižvelgiant į šio sprendimo 22–24 punktuose nurodytų tikslų įgyvendinimą, siekiama skatinti mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir gerinti energijos panaudojimo efektyvumą, naudojant veiksmingiausius metodus, įskaitant, be kita ko, veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų, jeigu tokie metodai yra prieinami ir neskatina didesnio

emisijos kiekio (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 102 punktą ir 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *ArcelorMittal Atlantic ir Lorraine*, C-80/16, EU:C:2017:588, 47 punktą).

- 44 Kaip Teisingumo Teismas jau pažymėjo, jei dujų atliekos yra neišvengiamas gamybos šalutinis produktas, tiek ekonominiu, tiek aplinkos apsaugos požiūriu perdirbti šias dujų atliekas yra gerokai naudingiau, nei tokias dujas tiesiog išleisti ar be naudos sudeginti (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *ArcelorMittal Atlantic ir Lorraine*, C-80/16, EU:C:2017:588, 22 punktą).
- 45 Toks pats argumentas taip pat pateikiamas Direktyvos 2009/29 23 konstatuojamojoje dalyje, kurioje numatyta, kad galima atsižvelgti į taršą, kuri sukeliamą naudojant degiąsias išmetamąsias dujas, kai šios išmetamosios dujos neišvengiamai išskiriamos pramoninių procesų metu.
- 46 Kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktų rašytinių pastabų, dujų atliekos, išmetamos vykdant pramoninę gamybą, negali būti saugomos, todėl jos, jeigu nesudeginamos, laisvai išleidžiamos į atmosferą, kur neišvengiamai išmetamos jose esančios šiltnamio efektą sukeliančios dujos. Akivaizdu, kad deginant šias dujų atliekas tokių išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis paprastai mažinamas.
- 47 Kita vertus, neginčijama, kad iš skystų atliekų, savo ruožtu, neišmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos arba tam tikrais atvejais išmetamas tik labai mažas tokių dujų kiekis. Kaip pažymi pati INSEO, šiltnamio efektą sukeliančios dujos atmosferoje susidaro deginant šias skystas atliekas, o ne iš pačių minėtų atliekų. Vis dėlto šios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos galima išvengti naudojant, be kita ko, atskyrimo ir perdirbimo procesus.
- 48 Tuo remiantis darytina išvada, kad, skirtingai nei dujų atliekų deginimas, skystų atliekų deginimas padidina išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.
- 49 Tokiomis aplinkybėmis, nors tai, kad atsižvelgiama į šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetamas deginant dujų atliekas, kuriose yra nevysiškai oksiduoto anglies, visiškai atitinka Direktyva 2003/87 ir Sprendimu 2011/278 siekiamus tikslus, nes ši emisija neišvengiama, o tų dujų atliekų deginimas paprastai sumažina tokios emisijos kiekį, šioms tikslams prieštarautų, jeigu būtų atsižvelgiama į šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetamas deginant skystas atliekas, kuriose yra nevysiškai oksiduotos anglies, nes dėl tokio atsižvelgimo būtų padidintas minėtas išmetamųjų dujų kiekis, nepaisant to, kad jo galima išvengti.
- 50 Todėl tiek iš bendros Direktyvos 2003/87 ir Sprendimo 2011/278 struktūros, tiek iš šiais teisės aktais siekiamų tikslų matyti, kad į šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetamas deginant nevysiškai oksiduotą anglį, esančią skystose atliekose, negali būti atsižvelgiama kaip į procese išsiskiriančias šiltnamio efektą sukeliančias dujas, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punkto iv papunktį, siekiant pagal minėto sprendimo 10 straipsnį suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Sprendimo 2011/278 3 straipsnio h punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį nedraudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias sąvoka „su procese išsiskiriančiomis ŠESD [šiltnamio efektą sukeliančios dujos] susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“, kaip ji suprantama pagal šį punktą, neapima šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų deginant nevysiškai oksiduotą skystos būsenos anglį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės, 3 straipsnio h punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį nedraudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias sąvoka „su procese išsiskiriančiomis ŠESD [šiltnamio efektą sukeliančios dujos] susijusi įrenginio technologinio proceso dalis“, kaip ji suprantama pagal šį punktą, neapima šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų deginant nevisiškai oksiduotą skystos būsenos anglį.

Parašai.